

อิทธิพลของครอบครัวและบริบททางสังคมต่อการทำกิจกรรมยามว่างของเยาวชน
ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

อิทธิพลของครอบครัวและบริบททางสังคมต่อการทำกิจกรรมยามว่างของเยาวชน
ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี

IMPACT OF FAMILIAL AND SOCIAL CONTEXTS ON LEISURE ACTIVITIES OF YOUTH IN
KANCHANABURI DEMOGRAPHIC SURVEILLANCE SYSTEM

สัถกจิต ชื่นชม 4937469 PRPR/M

ศศ.ม. (วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : เบนจายา ยอดดำเนิน-แอ็ดดิกซ์, Ph.D., โยธิน แสงวดี, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าครอบครัวและบริบททางสังคมมีอิทธิพลต่อการทำกิจกรรมยามว่างของเยาวชนหรือไม่ อย่างไร โดยใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาด้วยวิธีเชิงปริมาณใช้ข้อมูลทุติยภูมิจาก โครงการเฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี รอบที่ 3 (2545) ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล หน่วยในการวิเคราะห์ได้แก่ เยาวชนอายุระหว่าง 15–24 ปี ใน พ.ศ. 2545 จำนวนทั้งสิ้น 5,105 คน ข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์โดยสถิติ Multilevel Analysis และการสร้างตารางไขว้ ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพใช้เพื่อแสดงให้เห็นสถานการณ์การทำกิจกรรมยามว่างของเยาวชนในวิถีชีวิตประจำวันทั้งของตนเอง ของครอบครัว และของบริบทชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15–24 ปี ที่อาศัยในเขตพื้นที่เมือง/กึ่งเมือง และพื้นที่ปลูกข้าว รวม 7 กรณีศึกษา

ผลของการศึกษา พบว่า กิจกรรมยามว่างสำหรับเยาวชน หมายถึง การกระทำกิจกรรมใดๆ ตามที่ตนเองอยากกระทำในเวลาว่างโดยมีสองแง่มุม กล่าวคือ เป็นการกระทำสิ่งที่มีประโยชน์และสิ่งที่น่าสนใจ แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง มองว่าการมีเวลาว่างเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ เนื่องจากไม่มีอะไรทำ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ บนความแตกต่างทางเพศและสถานภาพสมรสเป็นสำคัญ อีกทั้งต่างก็มีความคิดเห็นว่าปัจจัยทางด้านครอบครัว และสังคมต่างก็มีผลต่อการทำกิจกรรมยามว่างรูปแบบต่างๆ ของเยาวชน ยิ่งไปกว่านั้นยังมีรูปแบบพฤติกรรมการเล่นแบบบุคคล ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครัวเรือน หรือกลุ่มเพื่อน ซึ่งส่งผลต่อกิจกรรมยามว่างของเยาวชน และจากการวิเคราะห์ด้วย Multinomial logistic regression จากสมการที่มีการเปรียบเทียบทั้งหมด 3 คู่ โดยปัจจัยที่ทำการศึกษาคือ ปัจจัยระดับบุคคล ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน พบว่า ปัจจัยระดับครัวเรือน มีผลต่อกิจกรรมยามว่างไม่แตกต่างกันมากนัก โดยความแตกต่างของการทำกิจกรรมยามว่าง พบใน ปัจจัยระดับบุคคล และปัจจัยระดับชุมชน ซึ่งได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส เชื้อชาติ อาชีพ พื้นที่อยู่อาศัย (แบ่งตามโครงการเฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี) จำนวนสถานะโครงสร้างพื้นฐานในหมู่บ้านและจำนวนสถานะโครงสร้างทางสังคมของหมู่บ้าน

ผลการวิจัยขั้นนี้ชี้ให้เห็นแนวทางในการส่งเสริมหรือพัฒนารูปแบบการทำกิจกรรมยามว่างของเยาวชนให้มีความเหมาะสมภายใต้พื้นฐานของครอบครัวและบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน อีกทั้งสมควรที่ทางภาครัฐและเอกชนควรหันมาให้ความสนใจ หรือปรับทิศทางการพัฒนาลงสู่ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้ปัจจัยระดับมหภาคเป็นตัวผลักดันปัจจัยระดับจุลภาคต่อไป

IMPACT OF FAMILIAL AND SOCIAL CONTEXTS ON LEISURE ACTIVITIES
OF YOUTH IN KANCHANABURI DEMOGRAPHIC SURVEILLANCE SYSTEM

SALAKJIT CHUENCHOM 4937469 PRPR/M

M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: BENCHA YODDUMNERN-ATTIG, Ph.D,
YOTHIN SAWANGDEE, Ph.D.

ABSTRACT

The objectives of this study were set to investigate the impact of familial and social contexts on leisure activities of youth by applying both quantitative and qualitative research. The quantitative research used secondary data from the Kanchanaburi Demographic Surveillance Round 3 (2002) which was conducted by the Institute for Population and Social Research (IPSR), Mahidol University. The units of analysis were youth aged 15–24 years old in 2002 for a total of 5,105 cases. The data were analyzed by Multilevel Analysis including cross tabulation. The qualitative research was conducted to find out the truth of the phenomena and roots of youth's leisure activities. The main data were collected from youth between 15-24 years of age and living in the urban/semi-urban (industrialized) stratum and rice stratum, for a total of 7 cases.

The results of the study suggest that the leisure activities of youth mean freedom to choose a pastime or enjoyable activity could be classified into 2 dimensions; activities that are entertaining or are for self-improvement. In contrast, having a leisure time was boring for some as they claimed that there was nothing to be done, therefore unbeneficial. This was fundamentally based on differences in gender and marital status. Other factors such as the family and society of a youth also influence their leisure activities as well. Moreover, the patterns of leisure activities were also influenced by individuals close to the youth; those at home and their peers. Multinomial logistic regression was used to compare 3 pairs of equations to explore different factors: personal, household, and communal. In case of the household factor, there was no significant difference influencing youth leisure activity. Meanwhile, influencing personal and communal factors included sex, educational level, marital status, occupation, household setting, and the size of the status structure of their village and the society they currently live in.

The research indicates that the promotion and development of suitable youth leisure activities should occur under different familial and social contexts. Moreover, the public and private sectors should attempt to move toward community-based collaboration to let the community influence individual households.

KEY WORDS: LEISURE ACTIVITY / FAMILY / SOCIAL CONTEXTS/ YOUTH

194 pages